

**AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
v PRAZE
divadelní fakulta
katedra teorie a kritiky
116 65 Praha 1, Karlova 26**

DIPLOMANT: Petra Bruzlová
OPONENT: prof. Jaroslav Etlík

Obor: Teorie a kritika

OPONENTSKÝ POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Interpersonální komunikace (ne)oddělitelnou složkou dramatického díla v návaznosti na Zichovu Estetiku dramatického umění a Osolobého dramatické dílo jako komunikace komunikací o komunikaci**

Předkládaná práce Petry Bruzlové se zabývá zejména psychologickými aspekty herectví v divadle, a to jak v čase divadelního představení, tak i v době hledání přesného hereckého výrazu, včetně výchovy herce, hereckých metod a technik. První část je v podstatě kompilací základní literatury k tématu (Vygotskij, Piaget, Čermák a Lindénová, J. Janoušek, Vocateová, Šípek a další) a působí poněkud učebnicově. Z této rešerše se dozvíme řadu známých faktů. Například to, že významný psycholog Vygotskij se zabýval vztahem řeči a myšlení a že Jean Piaget nebyl pouze Vygotského předchůdcem, ale že i on k problematice vztahu myšlení a řeči přispěl vlastními objevy. Zavedl například pojem egocentrické řeči. Přesto bych si k této rozsáhlé rešerši, kterou jinak oceňuji pro její pečlivost, dovolil připojit jednu drobnou výtku.

Pokud autorka uvádí takto obecný přehled a zmiňuje Vygotského jako významného psychologa, zabývajícího se principiálně vztahem myšlení a řeči, proč pro svůj badatelský úkol raději nevyužila jeho knížku *Myšlení a řeč*, a proč svůj výzkum opřela pouze o drobný (a edičně dosti problematický) výbor Jana Průchy, který v roce 2004 vydalo nakladatelství Portál pod názvem *Psychologie myšlení a řeči*. Oproti původnímu Vygotského textu, totiž Průchův výbor neobsahuje řadu důležitých pasáží, které by pro práci Petry Bruzlové mohly být velmi užitečné a mohly by jí v řadě případů i usnadnit práci. Jde zejména o ty pasáže Vygotského knihy, které se zabývají divadelní tvorbou a herectvím. Kapitola *Myšlení a slovo* je například v Průchově výboru zkrácena z původních 50 stran na pouhých 22, a to je ještě proložena

mezititulky, které v originálním textu ruského psychologa nikde nenajdeme. Diplomantka se tak, bohužel, nedozví, že Vygotskij se neomezoval jen na obecné odlišování fyzikální a sémantické stránky řeči, ale že tyto své poznatky ještě konkretizuje a empiricky dokládá. Dochází například k názoru, že fyzická a sémantická stránka řeči se neshodují a že slovní výpověď nemůže vzniknout okamžitě ve své úplnosti, protože sémantická syntax a slovní syntax u člověka nevznikají ve stejném okamžiku a na stejném místě, ale „předpokládají přechod a pohyb od jednoho k druhému.“ Tyto své závěry pak dokládá Vygotskij zcela konkrétně na příkladu Stanislavského přípravy textu k inscenaci Gribojedovy hry Hoře z rozumu, kde slavný ruský režisér za každou replikou hrdiny hledal záměr směřující k splnění určitých volných úloh. „To, co je daném případě třeba reprodukovat metodou scénické interpretace, je“, uzavírá svůj výzkum Vygotskij, „v živé řeči vždy počátečním momentem každého aktu slovního myšlení.“ Nicméně pokud práci Petry Brůzlové pojmem jako kompilaci, je to kompilace poměrně zdařilá a přehledná. Formálně, až na chybné citování některých odkazů (Ivo Osolobě není spoluautorem druhého československého vydání Zichovy Estetiky dramatického umění, napsal ke knize ve spolupráci s Miroslavem Procházkou pouze komentář a doslov) k ní nemám závažnější výhrady. Ty bych měl naopak k tomu, že autorka sice často cituje přímo z pramenů (pokud tedy za původní prameny budeme považovat i překlady těchto knih do češtiny), a jde tedy jaksi *ad fontes*, a přesto některá témata dosti podstatně zjednodušuje (např. teorii ostenze u I. Osolobě, která je mnohem bohatší, zajímavější a také hlavně kontroverznější než jak je Brůzlovou v práci představena). Na druhé straně hodnotím kladně to, že si autorka nastudovala i přední české (a také některé zahraniční) badatele v oblasti teorie divadla (z těch zahraničních bych za všechny zmínil alespoň Eriku Fischer – Lichte). Druhá část práce je celkem podařenou aplikací teoretických východisek na problematiku hereckého výkonu, a to, jak už jsem naznačil v celém spektru jeho možností i projevů, včetně herecké výchovy, hereckých metod a technik. Text působí přesvědčivě, sevřeně a je z něj patrné sympatické zaujetí autorky tématem. Vzhledem k těmto okolnostem a také vzhledem k tomu, co jsem ve svém posudku uvedl již výše, navrhuji hodnocení práce Petry Brůzlové za C. Z toho také vyplývá, že práci, i když s určitými výhradami, doporučuji k obhajobě.

Otázka:

1. Z úvahy Petry Brůzlové není zcela patrné, zda autorka chápe interpersonální komunikaci mezi herci jako něco, co se sice v individuální rovině případ od případu liší (individualita od individuality,

skupina od skupiny), ale co je v obecné rovině v zásadě stále „stejným“ procesem, nebo zda autorka interpersonální komunikaci přece jen pojímá v různých situacích a různých kontextech, v nichž se herectví ocitá, jinak. Například mnohem diferencovaněji.

Chtěl bych se tedy diplomantky zeptat, zda přece jen neexistuje určitý rozdíl mezi interpersonální komunikací, která probíhá mezi herci ve fázi hledání, aranžovacích zkoušek, atd. a v době samotné události divadelního představení?

2. Diplomantka pracuje také s Osolsoběho pojmy ostenze a ostentace, což ovšem nejsou pojmy s totožným významem. V čem se liší?

Návrh klasifikace: C

prof. Jaroslav Etlík

.....
Datum: 31. 8. 2017

podpis